

MEMO

Aan : MT Sociaal Domein
Van : J. Okma
Datum : 3 september 2019
Onderwerp : **(Financiële) effecten abonnementstarief na eerste halfjaar 2019**

Inleiding

In deze memo worden de (financiële) effecten van het abonnementstarief eigen bijdrage Wmo behandeld, die zichtbaar zijn na het eerste halfjaar van 2019. De memo dient ter informatie.

De wetswijziging abonnementstarief treedt per 2020 in werking.

Eind 2017 kondigde de Minister van VWS in het regeerakkoord 2017-2021 het abonnementstarief voor de eigen bijdrage aan Wmo-voorzieningen (exclusief opvang en beschermd wonen) aan. Het kabinet wil hiermee de stapeling van eigen betalingen van zorgkosten tegengaan. Hiervoor is een wetswijziging nodig. Deze wetswijziging wordt met ingang van 1 januari 2020 van kracht. Per 2020 gaat een abonnementstarief van € 19,- per maand voor een huishouden gelden, dat gebruik maakt van Wmo-voorzieningen. Per 2020 vallen ook algemene voorzieningen waarbij een duurzame hulpverleningsrelatie wordt aangegaan onder het abonnementstarief.

Voor de implementatie van de wetswijziging abonnementstarief is een werkgroep opgericht. Gezien de hoeveelheid werk voor de uitvoering is een trekker hiervoor aangesteld vanuit cluster USD.

Per 2019 is een tussenvariant van het abonnementstarief gestart.

In 2019 is een 'tussenvariant' ingegaan, die is geregeld in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Er geldt per 1 januari 2019 een uniform abonnementstarief van €17,50 euro per vier weken voor een huishouden dat gebruik maakt van maatwerkvoorzieningen Wmo. Opvang en beschermd wonen vallen niet onder het abonnementstarief. Hiervoor blijft de eigen bijdrage ongewijzigd.

Welke voorzieningen Wmo vallen onder het abonnementstarief?

De volgende maatwerkvoorzieningen vallen onder het abonnementstarief:

- *Huishoudelijke ondersteuning.* De huishoudelijke ondersteuning is onderverdeeld in schoonmaakondersteuning (SO) en ondersteuning bij regie/zorg over het huishouden.
- *Woon- en vervoersvoorzieningen.* Hier vallen verschillende voorzieningen onder, zoals scootmobielen, schegplaten en badkameraanpassingen.
- *Ondersteuning, dagactiviteiten, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging.*

De volgende maatwerkvoorzieningen vallen niet onder het abonnementstarief:

- *Rolstoelvoorzieningen.* Hiervoor werd voorheen ook geen eigen bijdrage Wmo gevraagd.
- *Regiotaxivervoer (CVV).* Voor regiotaxivervoer geldt wel een ritbijdrage.

Rolstoelvoorzieningen en regiotalxivervoer (CVV) worden dan ook niet meegenomen in deze memo.

Wat betekent het abonnementstarief voor een cliënt?

Het invoeren van het abonnementstarief breekt met het principe 'bijdragen naar draagkracht'. Voor veel cliënten met midden- en hogere inkomens betekent het abonnementstarief een (forse) verlaging van de eigen bijdrage in de Wmo, omdat ze een bijdrage gaan betalen ter hoogte van het minimumbedrag. Voor de lage inkomens is het verschil klein.

Wat betekent het abonnementstarief voor ons voor wat betreft de vraag naar voorzieningen Wmo en daarmee voor onze uitgaven Wmo?

We verwachtten in 2019 een toenemende vraag naar Wmo-voorzieningen die onder het abonnementstarief vallen en daardoor een toename van onze uitgaven Wmo. De Wmo is namelijk een zogenaamde open einde regeling. Dat betekent dat inwoners er altijd een beroep op kunnen doen. Ook als het hiervoor bestemde budget op is. Uit de cijfers van het eerste halfjaar van 2019 blijkt voor bepaalde (hoofdcategorieën van) voorzieningen inderdaad een forse toename van de instroom (toekenningen) in het eerste halfjaar van 2019 te zijn opgetreden ten opzichte van het eerste halfjaar van 2018 (zie tabel 1). De totale instroom van de volgende voorzieningen staat weergegeven in tabel 1: huishoudelijke ondersteuning (HO), woonvoorzieningen lease hulpmiddelen (WV lease), woonvoorzieningen eenmalige verstrekkingen (WV eenmalig), vervoersvoorzieningen leasehulpmiddelen (VV lease) en ondersteuning, dagactiviteiten inclusief vervoer, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging (Ondersteuning. ed.). Tot slot volgt de conclusie of er voor een voorziening wel of niet een aanzuigende werking heeft opgetreden.

Tabel 1 Overzicht instroom hoofdcategorieën van voorzieningen

Voorziening	Instroom			Conclusie
	H1 18*	H1 19	H1 19 tov H1 18	Gevolg abonnementstarief
HO	104	188	181% (84)	Forse aanzuigende werking: 81% stijging instroom (toekenningen)
WV lease	17	16	94% (-1)	Geen aanzuigende werking
WV eenmalig	22	58	264% (36)	Forse aanzuigende werking: Bijna 3 x zoveel instroom (toekenningen)
VV lease	23	27	117% (4)	Beperkte aanzuigende werking: scootmobiel (toekenningen verdubbeld)
Ondersteuning ed.	141	160	113% (19)	Geen relatie met abonnementstarief

*H1 18=Eerste halfjaar 2018

Conclusie:

De HO en de WV eenmalig laten een forse stijging van de instroom (toekenningen) zien in het eerste halfjaar van 2019 ten opzichte van het eerste halfjaar van 2018 en de VV lease een beperkte stijging van de instroom. Bij de WV lease is geen aanzuigende werking opgetreden en vanuit de uitvoeringspraktijk blijkt de Ondersteuning ed. geen relatie te hebben met het abonnementstarief.

Om welke voorzieningen gaat het precies?

De HO laat zowel voor schoonmaakondersteuning als voor ondersteuning regie/zorg een forse toename van de instroom zien. Bij de WV eenmalig zijn het de onroerende woonvoorzieningen (zoals aanbouw en/of verbouw van de woning, badkameraanpassing ed.), de schegplaten, de trapliften, de verhuiskostenvergoedingen en de woonunits (ook wel mantelzorgwoningen genoemd) die een forse toename van de instroom laten zien. Bij de vervoersvoorzieningen (leasehulpmiddelen) laten de scootmobielen een forse toename van de instroom zien.

Onze hulpmiddelenleveranciers, het Hulpmiddelencentrum en de trapliftleverancier, bevestigen dit beeld. Doordat landelijk een forse toename is van de vraag naar hulpmiddelen van met name scootmobielen en trapliften loopt de levering meer dan voorheen vertraging op.

Welke verklaringen geven de klantmanagers Wmo voor de toename van de instroom?

Voor de toename van het aantal aanvragen (toekenningen) geven de Klantmanagers Wmo de volgende verklaringen:

- *Algemeen:*
 - vergrijzing;
 - langer thuis blijven wonen;
 - het abonnementstarief 'zingt steeds meer rond'. Inwoners communiceren hier onderling meer over. Inwoners die voorheen niet een aanvraag indienden vanwege de eigen bijdrage, vragen nu wel aan.
- *Specifiek voor huishoudelijke ondersteuning:*
 - er zijn inwoners die voorheen de bijdrage te duur vonden en die nu weten van het abonnementstarief en daarom weer opnieuw aanvragen;
- er zijn inwoners die een particuliere hulp hebben en die nu weten van het abonnementstarief en daarom aanvragen.
- *Specifiek voor scootmobielen:*
 - cliënten die vanwege de eigen bijdrage voor de scootmobiel de scootmobiel hebben ingeleverd vragen deze nu weer opnieuw aan.

Wat betekent de forse toename van de instroom voor ons budget voor 2019 en verder?

Naast instroom van voorzieningen is er ook uitstroom. Daarom staat in onderstaande tabel 2 een overzicht van het totaal aantal indicaties voor HO, WV lease, WV eenmalig en VV lease weergegeven. Deze is voor 2018 en 2019 weergegeven op de peildatums 1 januari en 1 juli. Vervolgens wordt de ontwikkeling van het totaal aantal indicaties weergegeven. Daarna de groei ten opzichte van een jaar geleden. Tot slot volgt de conclusie betreffende wat de gevolgen zijn van het abonnementstarief en wat dit betekent voor ons budget in 2019 en verder.

Tabel 2 Overzicht totaal aantal indicaties

	Totaal aantal indicaties				Ontwikkeling			Groei tov jaar geleden	Conclusie	Financiën 2019	
	1/1/18	1/7/18	1/1/19	1/7/19	1/1/18 - 30/6/18	1/7/18 - 31/12/18	1/1/19 - 30/6/19			1/7/19 tov 1/7/18	Gevolg abonnements-tarief
HO	670	694	717	818	104%	103%	114%	118%	1*	€2.210.000	€2.553.000
WV lease	110	112	112	118	102%	100%	105%	105%	2	€453.000	€743.000
WV eenmalig	109	117	124	157	107%	106%	127%	134%	3		
VV lease	254	261	272	283	103%	104%	104%	108%	4	€191.000	€206.000

*Ad 1 Extra groei ~10% (ZIN en Pgb)

Ad 2 Geen: instroom 1 lager en lagere uitstroom. Bij financiën 2019 zijn de WV lease (ad 2) (en WV eenmalig (ad 3) samengevoegd.

Ad 3 Explosieve groei ~20%

Ad 4 Geen additionele groei, wel autonome groei. Aandachtspunt: ontwikkeling van de scootmobiel laat een afwijking zien. Daar is sprake van een verdubbeling van de instroom van scootmobielen.

Conclusie:

Rekening houdend met bovenstaande groei in het eerste halfjaar, en ervan uit gaande dat deze groei zich het tweede deel van 2019 voortzet, zijn de geprognosticeerde kosten voor de HO over geheel 2019 € 2.553.000 en dus € 343.000 meer dan begroot. Voor 2020 gaan we uit van € 2.924.000 aan kosten. Wat betreft WV eenmalig verwachten we circa € 290.000 meer dan begroot uit te geven en voor scootmobielen is het negatieve effect circa € 15.000 voor geheel 2019.

Bovenstaande wordt meegenomen in de najaarsrapportage en de programmabegroting voor volgend jaar.

Wat betekent het abonnementstarief voor ons voor wat betreft inkomsten eigen bijdrage?

We verwachten op basis van het "Rapport impactanalyse abonnementstarief" van het CAK, dat de inkomsten uit de eigen bijdrage Wmo per 2019 ongeveer met 44% zouden dalen voor Noordoostpolder ten opzicht van 2018.

Dit is exclusief de eigen bijdrage Beschermd Wonen. Deze daling is reeds meegenomen in de begroting. We hebben in de begroting rekening gehouden met € 170.000. We zien op basis van de eerste cijfers € 275.000 voor geheel 2019.

Conclusie:

We verwachten de begroting 2019 en latere jaren dus niet naar beneden te hoeven bijstellen.

De financiële compensatie van het Rijk is op dit moment bij lange na niet voldoende om de toename van de Wmo uitgaven en de verminderde inkomsten eigen bijdrage te compenseren. Het is afwachten of de financiële compensatie van het Rijk uiteindelijk voldoende zal zijn.

Via een landelijke monitor worden de Wmo-uitgaven in beeld gebracht. Aan de hand van de uitkomsten bespreekt de VNG met de minister van VWS passende maatregelen, als de financiële gevolgen groter blijken dan eerder begroot. Door een motie van het Tweede Kamerlid Hijink c.s. is dit verder aangescherpt en moet de regering maatregelen treffen als blijkt dat er knelpunten ontstaan bij de uitvoering van het abonnementstarief. Ook is er in het wetsvoorstel al een sturingsmogelijkheid opgenomen om ongewenste effecten terug te dringen. In het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 kunnen er namelijk regels worden gesteld over de beoordeling van het college bij de beslissing tot het verstrekken van een maatwerkvoorziening. Of er in de toekomst van deze mogelijkheid gebruik gemaakt gaat worden en hoe dit er dan uit gaat zien, is nu nog onduidelijk.

Vervolg

Het effect van het abonnementstarief monitoren we ook het laatste halfjaar van 2019, zodat we uiteindelijk ons een beeld kunnen vormen over het gehele jaar. Informatie hierover wordt in het eerste kwartaal van 2020 gedeeld.